

GİRİŞ

Tarımda Sulamanın Önemi

Su, tarımsal üretimde en önemli girdilerden biridir.

Sulama; toprakta bitki için gerekli olan nemi, bitkilerin istediği zaman ve miktarda temin ederek, bitkinin toprakta bulunan besin elementlerinden yararlanmasını, dolayısı ile üretimde verimi ve kaliteyi artırır.

Türkiye’de yapılan sulu tarım göstermiştir ki, sulu tarım ile gayri safi milli zirai gelir ortalama 5-6 kat artmaktadır. (DSİ verileri)

Sulama Projeleri ile köyden kente göç azalmakta, yerinde istihdam sağlanabilmektedir. Kente göçen 1 kişiye istihdam yaratmak için gerekli olan yatırım miktarı , yerinde istihdam için yapılan kişi başı yatırımdan 4 kat pahalı olmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde tarım sektöründe faaliyette bulunan üretici kendisinden başka 50 kişinin gıda ihtiyacını giderirken bu sayı gelişmekte olan ülkelerde 2 kişi ile sınırlı kalmaktadır.

Dünyadaki toplam yıllık gıda maddeleri üretimi, dünya tüketimini karşılamakta zorlanmakta, bugün 1 milyar insan açlık sorunu ile boğuşmaktadır.

Dünya nüfusu 1900’lerin başında sadece 1 milyar iken, 1950 ‘lerde 2,5 milyar , 2010 yılında 6,5 milyara yükselmiştir. Dünyada nüfus artış hızına bağlı olarak ortaya konan projeksiyona göre dünya nüfusunun 2050 yılında 9 milyar olması beklenmektedir.

1800 yılında dünyada yalnızca 2 büyük şehir varken bu sayı 1900 yılında 17’ye, 1950 yılında 86’ya, 2000 yılında 387’ye yükselmiştir.

Sulama ile sağlanan tarımsal ürün artışı, Ülkenin gıda güvenliği için büyük önem taşımaktadır.

Dünyada ve Türkiye’de Su Varlığı

Dünyada Su Varlığı

Dünyadaki toplam su miktarı 1,4 milyar km³’tür. Bunun %97,5’u okyanus ve denizlerde tuzlu su olarak bulunmaktadır. Ancak %2,5’u tatlı su olarak bulunmaktadır. Tatlı suyun %68,7’si buzullarda, %30,1’i yer altı sularında, %0,8’i donmuş topraklar içinde, %0,4’ü yeryüzünde ve atmosfer içinde yer almaktadır.

Atmosfer içindeki tatlı suyun da %67,4’ü göllerde, %12,2’si toprak nemi olarak, %9,5’i atmosferde, %8,5’i sulak alanlarda, %1,6’sı nehirlerde, %0,8’i bitki ve hayvan bünyesinde bulunmaktadır.

Atmosferde bulunan su miktarı yaklaşık olarak 13 bin km³’tür. Yüzey tatlı sularının en çok bulunduğu yerler 90 bin km³ ile göllerdir.. Dünya içme sularının %25-40’lık bölümünü yer altı suları sağlamaktadır.

Bu veriler ışığında insanoğlunun ihtiyaçları doğrultusunda kullanabileceği tatlı su kaynaklarının son derece sınırlı olduğu ve verimli kullanması gerektiği gör÷lmektedir.

Türkiye'nin Su Varlığı

Ülkemizde yıllık ortalama yağış metrekaresine 643 mm dir. Türkiye'nin yüz ölçümü 78 milyon hektar olup, yağış ile gelen toplam su rezervi 501 milyar m³ olarak ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizin tüketilebilir yerüstü ve yer altı su potansiyeli yılda ortalama toplam 112 milyar m³ tür.

Yılda kişi başına düşen kullanılabilir su miktarı 10.000 m³'ten fazla olan ülkeler su zengini, 1.000 m³'ten az olan ülkeler su fakiri kabul edilmektedir. Ülkemizde kişi başına düşen kullanılabilir su miktarı 1.500 m³ civarında olup, ülkemiz su kısıtı bulunan ülkeler arasında yer almaktadır.

Bu durumda var olan su kaynaklarının verimli kullanılması ve boşa akıtılmaması hususunun önemi ortaya çıkmaktadır.

Eskipazar Havza Sulama ve Tarımsal Dönüşüm Projesi, boşa akan su kaynaklarının verimli kullanımını açısından da önem arz etmektedir.

Türkiye'nin Sulamada Geldiđi Seviye ve Hedefler

Türkiye'nin yüzölçümü 78 milyon hektar olup toplam tarım alanımız 28 milyon hektar dır. Mevcut su potansiyelimiz ile teknik ve ekonomik olarak sulanabilecek tarım arazisi büyüklüğü ise 8,5 milyon hektardır.

Yapılan etütlere göre ekonomik olarak sulanabilecek alan 8,5 milyon ha olan Türkiye'de 2008 yılı itibarı ile toplam 5,28 Milyon ha arazi sulanmaktadır. Bu miktarın 3,06 Milyon hektarı DSI tarafından geliştirilmiştir. 2023 yılına kadar geri kalan 3,22 milyon hektarının DSI tarafından işletmeye açılması hedeflenmiştir.